

21

Verdictul

Rennes, 19 noiembrie. Tremuram în tăcere în fața biroului minuscul al judecătorului pentru familie din Rennes, însoțită de maestrul Tollides, când un bărbat în robă de avocat, grizonant, cu ochii deschiși la culoare și o statură impozantă se așează în fața noastră. Era vorba de maestrul Tarnec; totul în comportamentul său îmi dădea impresia de dispreț și aroganță. Îi șopti câteva formalități maestrului Tollides și intră în birou. Julian mergea solemn în spatele lui și mă depăși cu un aer arogant. Purta unul dintre costumele lui elegante, închise la culoare și nelipsita servietă în mâna stângă. Expresia feței i se schimbă imediat ce întâlni privirea judecătorului. Dintr-odată, îi apărură pe față o expresie de suferință și cred că am putut vedea compasiune în ochii magistratului.

Judecătoarea Théon, cu un aer sever, avea în jur de cincizeci de ani și se străduia vizibil să compenseze prin ținută austeritatea pe care o degaja: purta cizme lungi din piele neagră, o fustă evazată și un pulover prea strâmt. M-a privit un moment scurt

și a luat loc. Cu respirația întretăiată, o scrutam, agățându-mă de cele mai neînsemnate cuvinte, gesturi și emoții.

— Este vorba de o chestiune ce ține de deplasarea internațională a copilului. Este o chestiune neobișnuită, chiar dacă tribunalul din Rennes a mai judecat deja câteva cazuri. Țin să vă spun că, pe parcursul lungii mele experiențe de judecător de probleme familiale, am putut constata că lucrurile nu sunt niciodată nici albe, nici negre. Doamna nu este de obicei mama alienantă descrisă de domn, iar domnul nu este tatăl pervers descris de doamnă. Lucrurile sunt totdeauna un pic mai nuanțate de atât, spuse ea privindu-ne rece pe unul, apoi pe celălalt.

Audiența începea rău. Judecătoarea, care se pare că luase deja la cunoștință concluziile depuse de avocații noștri, ne dădea de înțeles că nu-l vedea pe Julian ca tatăl distructiv pe care îl descriesem.

— E rândul dumneavoastră, maestre, spuse ea, privindu-l pe avocatul lui Julian.

La cei doi metri ai săi, maestrul Tarnec se ridică cu o lentoare și solemnitate desuete. Era convins că o va impresiona pe judecătoare și va câștiga acest caz spectaculos. Mai ales că, de douăzeci de ani, cazurile privitoare la deplasarea internațională a copiilor erau în favoarea întoarcerii în țara de rezidență inițială. Maestrul Tarnec îi spusese deja maestrului Tollides: acest caz va fi închis rapid, așa cum, de altfel, îi promisese și lui Julian. Spre marea mea ușurare, nu se exprima la fel de priceput ca avocatul meu. Își căuta cuvintele, iar timbrul vocii sale nu inspira încredere. Încerca totuși să impresioneze prin gesturi exagerate și își puse mâna pe umărul lui Julian.

— Clientul meu, aici de față, o persoană publică, un artist, muzician respectat și apreciat de publicul american pentru im-

plicarea sa în lupta pentru drepturi civile și drepturile omului, a venit din New York pentru a-și recupera copilul, un copil de care se ocupa cu multă grijă, copil care stătea cu el douăsprezece zile pe lună, un copil perfect fericit, cum o dovedesc și fotografiile pe care vi le prezentăm, doamnă judecător, copil care i-a fost răpit de către fosta soție. Fosta soție încearcă să manipuleze tribunalele franceze după ce a încercat să manipuleze tribunalele newyorkeze, folosind Articolul 13 al Convenției de la Haga. Uită, fără îndoială, că judecătorul țării de rezidență, judecătorul din New York, este judecătorul natural, judecătorul cel mai în măsură să audieze martorii și să aprecieze faptele.

Tarnec își folosea corpul și vocea ca unul dintre acei actori bătrâni care sfârșesc prin a exagera, gândindu-se că pot ocupa toată scena agitându-se, la fel de simplu cum se ridicase din scaun. Cu coatele pe pupitru și mâinile împreunate, maestrul Tollides asculta atent pledoaria adversarului. Judecătoarea la fel. Părea chiar captivată de discursul său. Întoarsă către avocatul meu, mă prefăceam că ascult cu atenție pledoaria, dar era peste puterile mele. Julian se afla în câmpul meu vizual și-mi venea să vomit, literalmente. Își ținea capul ușor întors și afișase pe chip o expresie de durere atroce. Împinsese rafinamentul dramaturgic până la batistă. O batistă de dantelă albă pe care o ținea în mâna dreaptă.

— Doamnă judecător, întoarcerea lui Gwendolyn nu este „inacceptabilă“ din rațiuni obiective, cum ar fi un război civil, o epidemie, așa cum doamna Bréhat încearcă să vă facă să credeți. Conform jurisprudenței internaționale, războaiele civile, epidemiile sunt singurele motive ce justifică neîntoarcerea. Mai mult, în New York avem judecători și servicii sociale competente, foarte protectoare cu drepturile copilului, care cunosc bine pă-

rinții și copilul. Nimic n-o împiedică, deci, pe doamna Bréhat să se întoarcă în Statele Unite. Până la decizia care va fi luată în urma expertizei, măsurile anterioare rămân valabile, adică doamna Bréhat va continua să o aibă pe Gwendolyn la ea optsprezece zile pe lună... Nimic nu o împiedică să se judece în New York pentru a demonstra că este un părinte mai bun decât tatăl și că trebuie să i se permită plecarea cu Gwendolyn în Franța.

Era total fals, bineînțeles, pentru că în momentul în care aș fi ajuns la New York, aș fi fost arestată pentru răpirea de minori și aș fi ajuns la închisoare. Dar mașinăria Tarnec era pornită și nu mă îndoiam că ce era mai rău urma să vină. Convins că Julian era victima, maestrul Tarnec avea de gând să-l apere cu dinții și cu ghearele.

— Doamna Bréhat încearcă să instrumenteze tribunalele franceze cu „șantajul cu sinuciderea“. O sugestie care i-a venit absolut natural pentru a o manipula pe fiica sa, având în vedere că îl amenința deseori pe clientul meu că se va arunca pe fereastră, când stătea la el...

Am dat din cap, nevenindu-mi să cred. Maestrul Tollides îmi aruncă o privire încurajatoare.

— Lupta doamnei Bréhat a devenit patologică, e în stare să acuze tatăl de cele mai rele fapte pentru a-i lua fiica. Există riscul foarte ridicat de manipulare psihologică, de alienare parentală a copilului de către mamă și de spălare a creierului. Doamna Bréhat este o mare manipuloare, o mamă patologică, periculoasă, de care trebuie să o protejăm pe Gwendolyn...

Continuam să dau din cap, din nou copleșită de constanța cu care Julian îmi atribuia propriile lui sentimente, cele mai rele. Dar expresia și atitudinea lui Julian îmi amintiră dintr-odată de

cineva... sau ceva. Oare despre ce era vorba? Era vorba de Pietà, statuia fecioarei Maria îndurerată, statuie pe care o admirasem deseori în bisericile catolice. Asta era. Julian încerca să încarneze o *pietà* masculină, un *pater dolorosa*. Doar că Julian își plângea de milă lui însuși, nu pentru copilul său, cum făcea Fecioara Maria. Ștergea teatral câteva lacrimi cu batista.

— Doamna Bréhat se face, de asemenea, vinovată de infracțiunea de denunțare calomnioasă și de manipularea lui Gwendolyn. Nu vă lăsați păcălită, doamnă judecător, sesizările specialiștilor sunt certificate de complezență, obținute de o mamă obsedată de proceduri, care și-a târât copilul din terapeut în terapeut, în încercarea de a obține atestările de complezență. Ea este cea care a zgâriat-o pe Gwendolyn pentru a-l putea acuza pe clientul meu; ea, mama alienantă, este cea care a organizat răpirea lui Gwendolyn împreună cu doctorița Richt, pentru că nu mai puțin de patru judecători au refuzat-o în Statele Unite, și, pentru că este bine cunoscută la serviciile de protecția copilului din New York, a apelat la tribunalele franceze. Clientul meu este convins că Gwendolyn nu refuză să se întoarcă în Statele Unite cu dumnealui. Este gata să o ducă pe fiica sa în Statele Unite de îndată ce veți pronunța hotărârea care să intervină pentru ca judecătorul din New York, adică cel din țara de reședință, sesizat printr-o solicitare de autoritate și de custodie, să se poată pronunța asupra chestiunii în cauză.

Această ultimă salvă m-a lichefiat. Julian, prin intermediul avocatului său, lovea puternic, fără nicio milă. Violența afirmațiilor lui lăsa să se vadă în fundal înverșunarea lui uimitoare și îmi amintea până la saturație de raportul McCaine, de Mussari, de Roth. Mi-am ridicat ochii rugător către avocatul meu, care mi-a aruncat o privire încurajatoare. Cuvintele pe care mi le-a

spus înainte de audiere îmi reveneau în memorie. „Nu vă impaciențați dacă vă va insulta și calomnia. Aceasta este tactica sa, în mod evident. Să nu reacționați.” Am respirat profund, dar eram zguduită, tulburată de virulența și animozitatea maestrului Tarnec față de mine. Chiar și în străinătate, Julian reușise să găsească un avocat care nu era cu nimic mai prejos de omologii săi americani: Tarnec era o clonă a lui Roth. La fel ca el, își permitea să rescrie realitatea, fără să țină cont de lipsa dovezilor. Asemenea clientului său, Tarnec nu ezita să deformeze adevărul și să utilizeze tehnica perdelei de fum, atât de potrivită pentru a demoniza adversarul și a împiedica judecătorii să se concentreze asupra esenței problemei, și anume suferința lui Gwendolyn, confirmată de numeroase sesizări. Iar magistrata franceză nu protesta. Oare judecătorii francezi se vor lăsa îmbrobodiți ca judecătorii americani?

Declamația oratorului ajunsă la final mă readuse în sala de judecată: „Bineînțeles, nimeni nu se îndoiește, nici clientul meu, nici autoritățile puternice ale țării, nici ministerul public, că veți ordona întoarcerea imediată a acestei fete lângă tatăl ei preaiubit!” Am început să tremur sub ochii triumfători ai lui Julian. Încheind, cu gesturile exagerate din alte vremuri, Tarnec luă loc lângă clientul său, gratificându-l cu un zâmbet satisfăcut și cu o bătaie bărbătească pe umăr, sub privirea în continuare impasibilă a judecătoarei.

— Este rândul dumneavoastră, maestre, spuse judecătoarea către avocatul meu.

Lângă mine, maestrul Tollides se ridică dintr-o mișcare, într-un zgomot al scaunului pe care-l îndepărtă. Inspiră adânc și își așează teancul de foi în fața sa. Mi-am ținut respirația, înfrico-

șată, dar vocea maestrului Tollides suna clar și perfect inteligibil, liniștitor.

— Obiectivul Convenției de la Haga este să garanteze întoarcerea imediată și fără a pune în pericol copilul. Nu mai puțin de cinci specialiști au ascultat copilul, atât în Statele Unite, cât și în Franța, nu mai puțin de cinci specialiști au considerat în unanimitate că se impune sesizarea autorităților judiciare din cauza comportamentului domnului Jones și al noii sale soții, care-i provoacă lui Gwendolyn gânduri sinucigașe, gânduri care, deși precise, frecvente, exprimate, sunt negate de tatăl ei. Există un risc major ca ea să pună în aplicare gândurile sinucigașe, lucru semnalat de toți specialiștii care au examinat-o pe Gwendolyn, un risc de „spălare a creierului“ în cazul în care Gwendolyn s-ar întoarce, constrânsă să prezinte o imagine a fericirii în prezența tatălui ei.

Domnul Jones practică negarea, este incapabil de a accepta sau de a lua în seamă suferința fiicei sale...

Ochii lui Julian s-au întunecat brusc, umbriți de o expresie amenințătoare, și într-o fracțiune de secundă l-am recunoscut pe celălalt Julian. Cel care se ascundea în spatele măștii. M-am cutremurat și mi s-a părut că observ pe fața lui un surâs fugar. Ochii judecătoarei erau îndreptați spre avocatul meu, care era impresionant. Niciun gest teatral sau surprinzător. Se exprima cu elocvență, dar emana mai ales sinceritate. Maestrul Tollides era convins de ceea ce spunea, iar inflexiunile vocii sale susțineau acest lucru. Judecătoarea asculta atent și își lua notițe din când în când. Fața sa nu trăda nicio emoție.

— Psihiatrul newyorkez al lui Gwendolyn explică, de altfel, în planul său de tratament că „lucrul cel mai important este ca acest copil să se poată conecta la gândurile și sentimentele ei

reale“ și că „percepția lui Gwendolyn este deseori deformată de faptul că tatăl ei îi repetă că ceea ce gândește nu este adevărat și că ceea ce simte nu sunt sentimentele ei reale“. Toate mărturiile, toate dovezile coincid, deci: acest copil este expus unui *grav pericol*.

Scrutam fața lui Julian, dar de data asta a rămas total impasibil. Avocatul lui dădea din cap și ridica ochii spre cer, dar maestrul Tollides continua, stoic.

— Există, de asemenea, un risc important de represalii împotriva lui Gwendolyn. În plus, în ciuda afirmațiilor maestrului Tarnec, clienta mea nu ar avea nici cea mai mică șansă să scape, dacă ar trebui să se întoarcă la New York. Vă amintesc de faptul că, la cererea domnului Jones, pe numele dumneaei s-a emis un mandat de arestare, deși nu recunoaște. Ar fi arestată imediat și condamnată, probabil, la o pedeapsă grea. În orice caz, ar fi împiedicată să-și vadă copilul, nu l-ar putea vedea decât câteva ore pe lună, în prezența unui asistent social. Oare acest lucru ni-l dorim pentru o fetiță victimă a agresiunilor tatălui ei? Oare acest lucru ne dorim pentru o mamă al cărei singur scop este să își protejeze fiica?

Această chestiune a declanșat în mine pe neașteptate un tremurat. Am oftat încet și m-am îndreptat în scaun, încercând să mă redresez. Judecătoarea mi-a aruncat o privire glacială. Deodată, Julian începu să plângă și-și sufla nasul zgomotos, în timp ce avocatul lui îl bătea ușor pe umăr cu o milă mimată exagerat. Nu uitam, bineînțeles, că Julian era un actor înnăscut, eu descoperindu-l în rolul de îndrăgostit, dar felul în care-și juca noul rol, de tată îndurerat, merita Oscarul. Spectacolul său extraordinar în fața colțului poezilor de la Catedrala Sfântului Patrick, unde mă ducea deseori, mi-a revenit deodată în minte. L-am re-

văzut, îngenunchiat în fața mea, cu o cutiuță cu un inel de logodnă în mâna stângă. M-am cutremurat revăzându-mă acceptând imediat, nebună de bucurie la ideea de a deveni soția lui. Judecătoarea se va lăsa și ea păcălită? Vocea avocatului meu m-a readus imediat în prezent.

— Domnul Jones nu încearcă să impună realitatea sa deformată numai fiicei lui, ci tuturor, inclusiv medicilor și autorităților judiciare. Deformează, mai ales, cu o convingere și un aplomb absolut stupefiant, cuvintele pe care le pronunță sau le scrie numeroaselor persoane implicate, după cum își dorește. Încearcă să-l convingă pe medicul doamnei Bréhat să spună că este sinucigașă, în condițiile în care acest specialist declară contrariul și a denunțat manipularea domnului Jones. Transformă și realitatea judiciară, cerând un ordin de protecție împotriva fostei soții (lucru pe care-l poate cere și obține oricine fără prea multe justificări, în New York) și lasă să se înțeleagă că e vorba de o condamnare pentru agresiune sexuală, ceea ce, evident, nu e cazul... Mi se pare, deci, absolut inimaginabil să trimitem această fetiță la New York.

Gwendolyn a fost audiată de judecător puțin mai târziu. Ea a explicat calm și clar ce a trăit la tatăl ei. A confirmat și poziția doctoriței Richt, așa cum era și scris în referat, la audiere: „Tatăl meu nu crede că minte. Nu știe asta. Minte când nu-i place realitatea. Cum nu-i place că Alichia m-a dat afară în ploaie, minte și apoi crede că e adevărat ce spune.”

Totuși, după câteva săptămâni, judecătoarea a ordonat întoarcerea lui Gwendolyn „la mama sa și cu mama sa” la New York. Ea și-a motivat decizia explicând că „poziționarea educativă a tatălui și a mamei vitrege este rigidă și aceștia reacționează într-o manieră neadaptată la suferințele copilului, pe care ei

nu le înțeleg“. A adăugat că atunci când constată că fetița preferă să stea cu mama ei, „domnul Jones și soția au niște reacții care nu fac decât să adâncească starea de rău a celei mici“ și că „mama vitregă apelează la metode educative care sunt cel puțin discutabile, administrând pedepse ce nu pot crea decât suferință“. Ea considera că eu ar trebui să păstrez autoritatea și custodia – dar ordona întoarcerea. Era oare atât de naivă încât credea că un judecător american s-ar fi supus voinței ei și mi-ar fi atribuit custodia? Nu înțelesese că aș fi fost arestată în Statele Unite și că aș fi pierdut custodia? Am decis să facem apel. Erau puține șanse de a câștiga, dar la ce altceva mai puteam recurge? Cum să mă împac cu ideea de a o trimite pe Gwendolyn la un tată ca Julian, după tot ce descoperisem? Trebuia să învățăm din greșelile noastre și să ne străduim mai mult pentru a-i ajuta pe judecătorii de apel să își dea seama cu cine aveau de-a face.

Zile și nopți întregi, am lucrat cu Thibault la noua argumentare. Am contactat juriști americani eminenți pentru a le cere să explice judecătorilor de la Curtea de apel riscurile la care m-aș fi supus și de ce mi-ar fi fost imposibil să o protejez pe Gwendolyn și să fac în Statele Unite o cerere de autorizare a relocării pentru a ne muta definitiv în Franța cu ea. Merle Weiner, profesor universitar, expert în dreptul internațional al familiei, specialist în Convenția de la Haga, a elaborat o declarație în care a explicat cum custodia lui Gwendolyn ar fi fost probabil încredințată în totalitate tatălui ei, că aș fi fost arestată și condamnată, lucru frecvent în statul New York, pentru că mi s-ar fi reproșat că am înstrăinat copilul de tatăl ei, chiar dacă ar fi fost pentru binele ei. Ea afirma că părintele care denunță maltratarea copilului de către fostul partener era considerat, în mod sistematic, în Statele Unite suspect: „Părintele protector, care comunică bănuielile de

maltratare, se confruntă cu obstacole foarte serioase în ceea ce privește procedura de obținere a custodiei“. Merle Weiner cita un caz în care mama pierduse custodia copilului, care fusese încredințat unui tată violent în momentul în care ceruse permisiunea de a se muta. Juristul descria tendința justiției americane de a nu auzi vocea copilului în pericol sau a părintelui protector (acesta fiind considerat un părinte alienant).

Am contactat, de asemenea, organizațiile și cercetătorii cu care discutasem ca parte a anchetei mele, cu câteva luni în urmă. Toate acreditați spusele lui Merle Weiner. Toate evocau „criza națională“ americană în materie de protecția copilului, o situație kafkiană imputabilă lobby-urilor frenetice și hipereficiente ale mișcării taților divorțați. Opinia lui Merle Weiner a fost, de altfel, confirmată de alți doi juriști americani, specialiști în Convenția de la Haga, profesorul Shani King și profesoara Carol Bruch, care explicau că „din păcate, judecătorii americani erau mai preocupați de pedeapsa pe care să o dea persoanei fugare decât de protecția copilului“ și se temea că „deși judecătorul american considera că tatăl reprezintă un pericol pentru copil, îi va acorda totuși custodia“.

Am analizat minuțios documentele explicative scrise de autorii Convenției de la Haga pentru a descoperi intențiile exacte ale celor care au redactat-o referitoare la excepția de întoarcere menționată în Articolul 13. Am descoperit că funcționarea acestei Convenții, așa cum a fost inițial definită de autori, era deseori neglijată de judecători. Doamna Perez-Vera, raportor la a paisprezecea sesiune a Conferinței de la Haga, menționa deja în 1980, într-un raport explicativ, în paragraful 25: „Trebuie totuși să admitem că mutarea unui copil poate uneori să fie justificată de motive obiective referitoare fie la persoana proprie, fie la me-

diul său apropiat.» Apoi, la paragraful 29: „Interesul copilului de a nu fi mutat de la reședința sa obișnuită, fără suficiente garanții de stabilitate în noua situație, cedează în fața interesului primar al oricărei persoane de a nu fi expusă unui pericol fizic sau psihic sau de a fi pusă într-o situație intolerabilă“. Am citit cu atenție „Ghidul de bune practici“ publicat de Biroul permanent al Conferinței de la Haga, cu privință la cererile de tratare a întoarcerii în situația răpirii minorilor. Ghidul repeta acest avertisment sub o altă formă: „Chiar dacă interpretarea strictă a acestor excepții este binevenită și conform așteptărilor redactorilor ei, e important să recunoaștem că există circumstanțe justificate, în care excepțiile trebuie aplicate.“

Gwendolyn fusese înscrisă la școala privată din orașelul unde locuiau părinții mei, dar când a aflat decizia judecătorului, starea ei s-a înrăutățit din nou. A început să aibă tulburări alimentare, se trezea urlând noaptea și le spunea colegilor că „nu se va întoarce vie în Statele Unite pentru că voia ca mama ei să poată veni la mormântul său.“ Până într-o zi, când eu eram plecată să mă întâlnesc cu un avocat care lucra pentru o asociație de apărare a femeilor și jandarmii au apărut acasă la părinții mei, iar ea a fost cuprinsă de o criză masivă de angoasă și a fugit să se ascundă într-un dulap. Le-am spus părinților mei, care m-au sunat imediat, să o ducă la spital, unde a fost internată trei zile. Alarmat de declarațiile lui Gwendolyn, șeful secției de pediatrie a făcut o nouă sesizare la procurorul din Quimper.

Decisesem, după lungi dezbateri, să modificăm radical tactica. Când lupta este în mod evident pierdută, trebuie să schimbi trei lucruri: terenul, ceea ce făcusem plecând din New York, dar și regulile jocului și armele. Judecătorii de familie urăsc acuzațiile prea virulente, dar noi aveam motive serioase să le facem.